

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński

w sprawie kasacji obrońcy skazanej M. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 marca 2025 r., II AKa 299/24, utrzymującego w mocy w części dotyczącej skazanej wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2022 r., VIII K 168/21,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 24 marca 2026 r.,
sprawy w przedmiocie wniosku obrońcy skazanej M. S. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza od udziału w sprawie II KK 19/26,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł
pozostawić wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanej M. S. złożył na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Stanisława Stankiewicza od udziału w sprawie II KK 19/26. Swoje wystąpienie umotywował tym, że procedura powołania wyżej wskazanego sędziego przebiegała z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Jego udział zatem w

rozpoznaniu sprawy M. S. może wywołać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia standardu konstytucyjnego gwarantującego obywatelowi bezstronności i niezależność sądownictwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Powyższy wniosek nie mógł być przedmiotem merytorycznej oceny. Z art. 41 § 1 k.p.k. wynika, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie. Z kolei na podstawie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, wprowadzonego nowelizacją z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz. U. poz. 1259, dalej uSN), ustawodawca dopuścił możliwość badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowania po powołaniu - na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7 (strony postępowania w przedmiocie rozpoznania środka zaskarżenia), jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Druga z powołanych regulacji określa szczególne postępowanie w zakresie badania spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, a jej zakres przedmiotowy jest węższy od przewidzianego w art. 41 § 1 k.p.k. Limitują go wskazane w przepisie kryteria, a więc między innymi te, o których mowa we wniosku - odnoszące się do okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego. Sąd Najwyższy w obecnym tu składzie podziela pogląd wyrażony między innymi w postanowieniach z dnia 14 października 2022 r., sygn. KRI 22/22 i z dnia 28 października 2022 r., sygn. II KK 375/22, że porównanie tych regulacji prowadzi do wniosku, iż art. 29 § 5 uSN stanowi *lex specialis* względem art. 41 § 1 k.p.k. Po pierwsze dlatego, że jest przepisem o charakterze mieszanym, tj. ustrojowo-procesowym, mającym zastosowanie do sędziów Sądu Najwyższego, podczas gdy art. 41 § 1 k.p.k. ma charakter wyłącznie procesowy i odnosi się do wszystkich

sędziów orzekających w postępowaniu karnym, a zatem zarówno do sędziów Sądu Najwyższego, jak i sędziów sądów powszechnych. Po drugie dlatego, że mimo pewnego wspólnego zakresu przedmiotowego art. 29 § 5 uSN zakres ten mimo wszystko ogranicza. Choć obie regulacje służyć mają sądowej kontroli aspektu bezstronności sędziego, to art. 41 § 1 k.p.k. ma charakter ogólny, obejmując potencjalnie wszystkie możliwe okoliczności, podczas gdy podstawy zastosowania art. 29 § 5 uSN zdefiniowane zostały za pomocą kryteriów wskazanych w przepisie. Po trzecie, w ujęciu temporalnym przepis art. 29 § 5 uSN jest przepisem późniejszym względem art. 41 § 1 k.p.k., co pozwala twierdzić, że wprowadzenie go do porządku prawnego wywiera skutek derogujący art. 41 § 1 k.p.k. w tej części, w której przedmioty obu regulacji się pokrywają. Większa ilość procesowych wymogów, a tym samym gwarancji przewidzianych w art. 29 § 5 uSN, także wspiera ten kierunek interpretacji.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że wątpliwość co do bezstronności sędziego nie może być wywodzona z samych kwestii ustrojowych związanych z jego powołaniem i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło to tego powołania (zob. postanowienia SN: z dnia 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19, z dnia 31 października 2023 r., V KK 358/23). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów (zob. postanowienia SN: z dnia 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22, z dnia 4 czerwca 2025 r., IV KK 25/25). Powyższe stanowisko jest zbieżne z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, zgodnie z którym art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., stosowany odpowiednio na podstawie art. 741 pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa składającej się z sędziów wybranych na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U.2019.84), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Konsekwencją zaprezentowanej wykładni jest stwierdzenie niedopuszczalności zastosowania art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, w której z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że dotyczy okoliczności dotyczących powołania, a dokładniej rzecz ujmując organu o to wnioskującego, tj. Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej nowelizacją z dnia 8 grudnia 2017 r. Jest to kwestia, co do której nie można uznać opcjonalnej dopuszczalności wniosku o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. Zmierzałoby to wszakże do obejścia zawartego w art. 29 § 4 uSN bezwzględnego zakazu, który nie dopuszcza między innymi możliwości podważenia kwestionowania niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego wyłącznie z powodu okoliczności towarzyszących jego powołaniu.

Z uwagi na powyższe orzeczono w sentencji postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]